

PREPORUKE ZA IZVJEŠTAVANJE O NASILNIM INCIDENTIMA NA JAVNIM MJESTIMA

O PREPORUKAMA

Ovo su preporuke za medije kako da izvještavaju o slučajevima kada jedna osoba (ili manja grupa) povrijedi veći broj drugih osoba na javnom mjestu. Ove preporuke ne odnose se na obračune kriminalnih grupa niti na partnersko nasilje, ali su posebno važne ako incident uključuje maloljetnike.

OPĆE INFORMACIJE O KOJIMA SE IZVJEŠTAVA

- Način na koji izvještavate o nasilju (masovnom nasilju, nasilju u porodici, samoubistvu) može utjecati na druge ljude.
- Pokušajte što manje izvještavati o samim počiniocima jer se drugi mogu identificirati s njima ili dobiti inspiraciju.
- Nemojte stavljati sliku počinioca pored slike njegove žrtve.
- Nemojte objavljivati sliku počinioca ili žrtve, naročito u naknadnim pričama, izuzev u slučaju kada policija još traga za počiniocem ili za žrtvama.
- Nemojte izvještavati na način koji pospešuje pogrešne pretpostavke ili predrasude o mentalnim oboljenjima, a pružite informacije o liječenju i prevenciji. Dijagnostičirano mentalno oboljenje nije nužno ili uzročno-posljedično povezano s nasiljem.
- Nemojte izvještavati o događaju pojednostavljeno ili senzacionalistički jer to može dati poticaj ljudima

koji žele negativan publicitet.

- Izvještavajte o žrtvama i o tome šta lokalno i šire stanovništvo može uraditi da im pomogne i spriječi da se takvi događaji ponove.
- Nemojte stigmatizirati lokalnu zajednicu gdje se događaj desio niti (potencijalne) žrtve počinioca.
- Ne zaboravite da je događaj ostavio snažan utjecaj i traumu na porodice, uključujući i porodicu počinioca.
- Budite uvidavni tokom intervjuja.
- Ukoliko incident uključuje maloljetnike u bilo kojoj ulozi (svjedok, žrtva, počinitelj), ne objavljujte slike, lične podatke, detalje koji ukazuju na identitet, ne uzimajte izjave od maloljetnika, čak i ako imate saglasnost roditelja, jer to dugoročno šteti najboljem interesu djeteta. Potražite smjernice UNICEF-a za odgovorno izvještavanje o djeci!

TRI NAJVAŽNIJE STVARI KOJE TREBATE ZNATI

1. Istraživanja su pokazala da način na koji mediji izvještavaju o nasilnim incidentima mogu doprinijeti imitaciji takvih djela. Odgovornim izvještavanjem može se smanjiti rizik.
2. Većina mentalno oboljelih osoba nije nasilna. Također, počinioci nasilnih incidenata često nemaju zvaničnu dijagnozu mentalnog oboljenja.
3. Odgovornim izvještavanjem o nesilnim incidentima javnost se može educirati, a rizik od budućeg nasilja smanjiti.

POSljedICE ŠTETNOG IZVJEŠTAVANJA

- Inspiriranje imitatora koji u počiniocu vide uzor ili heroja
- Dodatno traumatiziranje preživjelih, porodica i lokalne zajednice
- Porast predrasuda o mentalno oboljelim osobama i njihova stigmatizacija
- Odvratanje mentalno oboljelih od traženja ili prihvatanja stručne pomoći

EFEKTI KORISNOG IZVJEŠTAVANJA

- Edukacija javnosti o tome kako da prepoznaju potencijalne počiniocice nasilja i kako da reagiraju u tom slučaju
- Pružanje utjehe preživjelim, porodicama i zajednicama, uključujući i porodicu počinioca
- Informiranje javnosti o znacima upozorenja koji ukazuju na emotivnu patnju i potencijalno nasilno ponašanje
- Poticaj ljudima da potraže pomoć sebi ili drugima u slučaju povišenog rizika od štetnih postupaka

UMJESTO:

- Izvještavanja da je mentalno oboljenje uzrok incidenta
- Izvještavanja da je jedan konkretan problem doveo do incidenta
- Čestog spominjanja imena počinioca
- Romantiziranja počinioca, stvaranja slike da je u pitanju heroj, žrtva ili napaćena duša
- Navođenja izjava svjedoka da se počinitelj ponašao „nenormalno” ili „neuračunljivo” ili “da je bila riječ o divnoj ili tihoj osobi”
- Nagađanja ili dopuštanja izvorima da nagađaju o psihičkom stanju počinioca
- Prikazivanja potresnih slika mjesta zločina
- Nagađanja o motivu s predstavnicima izvršne vlasti, porodicom, kolegama itd.

URADITE OVO:

- Napomenite da većina mentalno oboljelih osoba nije nasilna.
- Objasnite da brojni faktori doprinose nasilnim incidentima.
- Iznesite činjenice o počiniocu i okarakterizirajte

njegovo ponašanje kao nezakonito i štetno.

- Prenesite izjave svjedoka s objektivnim opisima o postupcima počinioca.
- Obratite se stručnjacima za komentar o mentalnim oboljenjima.
- Objasnite da je nasilje složen fenomen i da obično ima više uzroka.
- Budite uviđavni i oprezno koristite slike.
- Pričajte o žrtvama i njihovim pričama.

ZNACI KOJI UPOZORAVAJU NA NASILNE INCIDENTE:

- Pažljivo razgledanje (pripremanje mjesta zločina)
- Izričite usmene ili pisane prijetnje
- Iskazivanje divljenja ili poistovjećivanja s drugim počiniocem nasilja
- Pretraživanje oružja na internetu i opsesivno skupljanje velike količine vatrenog oružja i/ili oružja uopće
- Izražavanje fantazija ili razmišljanja o napadima ili drugim oblicima nasilnog ponašanja

IZVJEŠTAVANJE O PLANU IZVRŠENJA

- Je li objavljivanje plana bitno za priču?
- Citirajte dijelove plana, objave na društvenim mrežama ili druge pisane tragove samo kada sadrže važne informacije za priču.
- Nemojte previše koristiti crteže i grafički materijal.
- Nemojte objavljivati slike kojima se veliča nasilje.

JAVNE SLUŽBE

Dodajte sljedeću rečenicu u priču:

- Ako vam je potrebna pomoć zbog emotivne patnje i/ili suicidalnih misli, pozovite liniju za pomoć (Plavi telefon) ili se javite lokalnom centru za mentalno zdravlje.

REFERENCE JAVNE SLUŽBE

- Gould, M.S. & Olivares, M. (in press). Mass Shootings and Murder-Suicide: Review of the Empirical Evidence for Contagion. In T. Niederkrotenthaler and S. Stack (Eds.). Media & Suicide: International Perspectives on Research, Theory, & Policy. New Jersey: Transaction Books.
- Kissner, J. (2015). Are Active Shootings Temporally Contagious? An Empirical Assessment. Journal of Police and Criminal Psychology, 1–11. <http://doi.org/10.1007/s11896-015-9163-8>
- Schmidtke, A., Schaller, S., & Muller, I. (2002). Imitation of Amok and Amok-Suicide. Kriz Dergisi, 10(2), 49–60.
- Towers, S., Gomez-Lievano, A., Khan, M., Mubayi, A., & Castillo-Chavez, C. (2015). Contagion in Mass Killings and School Shootings. PLoS ONE, 10(7), e0117259. <http://doi.org/10.1371/journal.pone.0117259>